

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/101/2000

PORTRETY KANDYDATÓW NA PREZYDENTA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC 2000

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

U progu kampanii wyborczej¹ przedstawiliśmy ankietowanym do oceny sześciu polityków ubiegających się o najwyższy urząd w Polsce, a zyskujących w sondażach, jak dotychczas, największe poparcie. Politycy ci to: **Aleksander Kwaśniewski, Andrzej Olechowski, Marian Krzaklewski, Lech Wałęsa, Andrzej Lepper i Jarosław Kalinowski**. Zadaniem respondentów było wyrażenie opinii o cechach osobowościowych poszczególnych osób. Służyła do tego siedmiostopniowa skala, której końce (+3 i -3) w każdym wymiarze wyznaczały oceny najbardziej skrajne. Najwięcej kłopotów przysporzyła badanym ocena Jarosława Kalinowskiego (w zależności od ocenianego wymiaru od 28% do 43% odpowiedzi „trudno powiedzieć”) oraz Andrzeja Olechowskiego (od 22% do 38%). Spośród sześciu analizowanych kandydatur politycy ci wydają się najslabiej znani opinii publicznej lub najtrudniejsi do oceny. Natomiast najmniej kłopotów z wyrażeniem swoich opinii ankietowani mieli w przypadku Lecha Wałęsy (od 4% do 12% odpowiedzi „trudno powiedzieć”) i Aleksandra Kwaśniewskiego (od 3% do 16%). O tych kandydatach można zatem powiedzieć, że są społeczeństwu najlepiej znani.

WIZERUNKI KANDYDATÓW

Układ ocen w różnych wymiarach pretendentów do prezydentury dość dokładnie oddaje ogólny poziom poparcia, jakim cieszą się oni w społeczeństwie. Zyskujący jak dotąd bezapelacyjnie najwięcej potencjalnych głosów Aleksander Kwaśniewski jest (poza jednym

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (121), 1-6 czerwca 2000, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1098).

wymiarem) postrzegany przez osoby mające na ten temat jakąś opinię najbardziej pozytywnie. Korzystnie wygląda również społeczny wizerunek Andrzeja Olechowskiego. Poza dwoma wymiarami średnie jego ocen tylko w niewielkim stopniu odbiegają *in minus* od przeciętnych opinii o obecnym prezydencie, w jednym zaś zyskuje on najlepsze oceny spośród wszystkich kandydatów. Na tle pozostałych pretendentów pozytywnie kształtują się również opinie o Jarosławie Kalinowskim. Społeczny wizerunek Mariana Krzaklewskiego nie jest już tak pozytywny - tylko w czterech wymiarach oceny przewodniczącego „Solidarności” lokują się po dodatniej stronie skali, a w pozostałych siedmiu są opatrzone znakiem ujemnym. Spośród analizowanych kandydatur najmniej korzystne są opinie o Andrzeju Lepperze i Lechu Wałęsie. Przewodniczący „Samoobrony” tylko w trzech wymiarach uzyskał oceny pozytywne, Lech Wałęsa zaś tylko w jednym wymiarze otrzymał średnią ocen ze znakiem dodatnim.

Spośród analizowanej szóstki kandydatów za najbardziej inteligentnych uznani zostali Aleksander Kwaśniewski i Andrzej Olechowski. Pozytywnie oceniono także zdolności intelektualne Jarosława Kalinowskiego oraz Mariana Krzaklewskiego, natomiast Andrzeja Leppera i Lecha Wałęsę często zaliczano do polityków, którzy nie wyróżniają się inteligencją. Podobnie wygląda układ ocen kompetencji poszczególnych pretendentów do najwyższego urzędu w państwie. Najbardziej pozytywnie ocenione zostały kompetencje Aleksandra Kwaśniewskiego i Andrzeja Olechowskiego. Dodatnie oceny pod względem wiedzy i umiejętności zebrał także Jarosław Kalinowski, natomiast oceny Mariana Krzaklewskiego w tym względzie mają znak ujemny. Najmniej osób uważa za kompetentnych Andrzeja Leppera i Lecha Wałęsę.

Jeszcze gorzej niż kompetencje ocenione zostały umiejętności medialne Mariana Krzaklewskiego, czyli zdolność do udzielania klarownych i zrozumiałych wypowiedzi. W tym wymiarze jego średnia ocena wypadła nawet gorzej niż ocena Andrzeja Leppera, choć ciągle jest ona wyraźnie lepsza niż opinia o umiejętnościach komunikacyjnych Lecha Wałęsy. Pod tym względem, podobnie jak w poprzednich przypadkach, najwyższe oceny zebrał: Aleksander Kwaśniewski, Andrzej Olechowski oraz Jarosław Kalinowski.

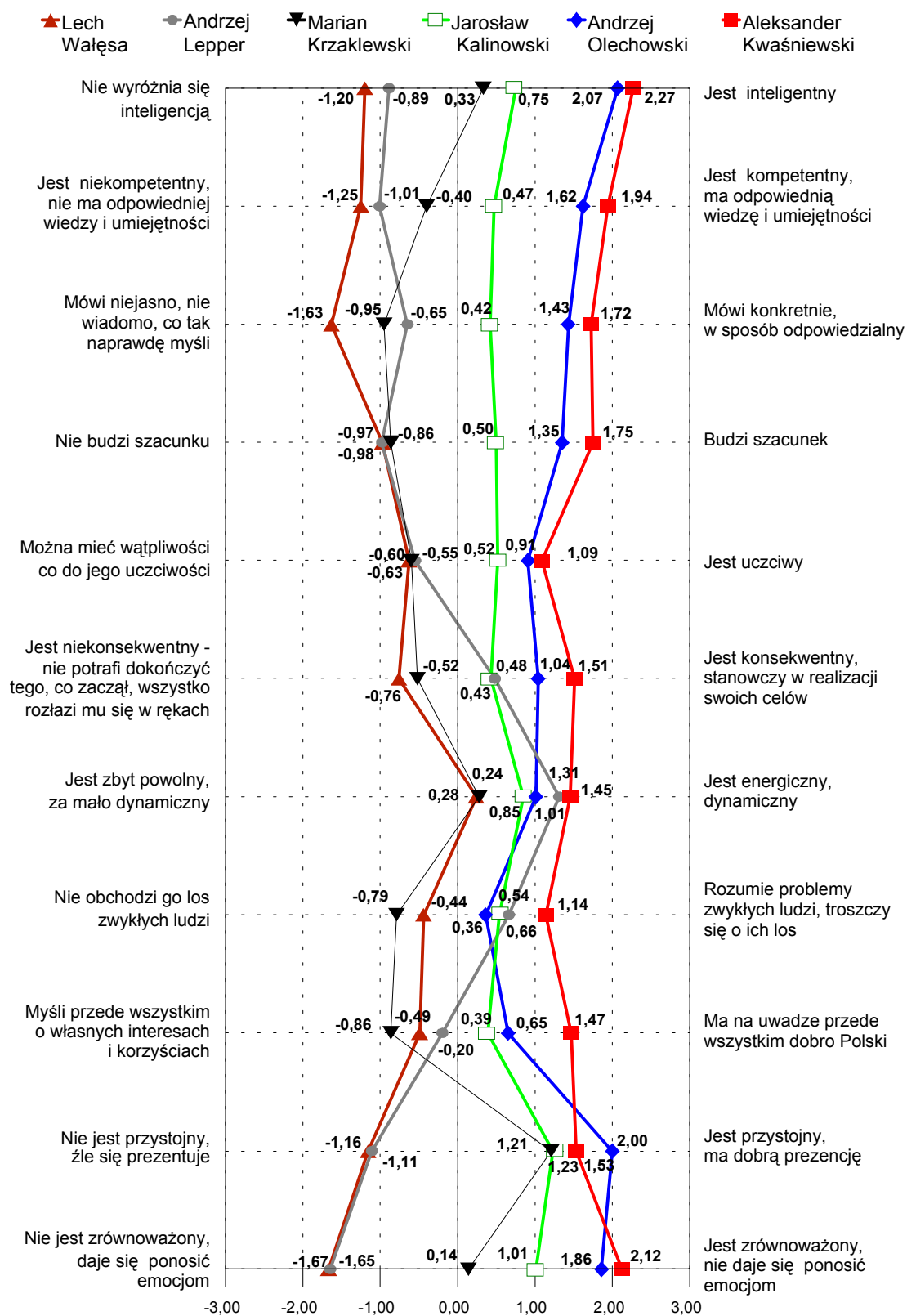
Również ze względu na cechy temperamentu najwyższe oceny uzyskał Aleksander Kwaśniewski. Wyjątkowo dobrze - jako osoba energiczna i dynamiczna - oceniony został Andrzej Lepper. Politycy relatywnie najmniej dynamiczni to byli i obecny przewodniczący „Solidarności”. Także pod względem stanowczości i konsekwencji w działaniu najlepiej ocenieni zostali - poza obecnym prezydentem - Andrzej Olechowski oraz Jarosław Kalinowski i Andrzej Lepper. Natomiast stosunkowo najmniej konsekwencji i stanowczości dostrzec można - zdaniem ankietowanych - w działalności Mariana Krzaklewskiego i Lecha Wałęsy.

Za polityków dojrzałych i nie dających się ponieść emocjom uznani zostali - poza obecnym prezydentem - Andrzej Olechowski, Jarosław Kalinowski, a także - nieco mniej zdecydowanie - Marian Krzaklewski. Natomiast do kandydatów, którzy najmniej umieją panować nad swoimi emocjami, zaliczono Lecha Wałęsę i Andrzeja Leppera.

Jest paradoksem, że Aleksander Kwaśniewski, któremu w toku poprzedniej kampanii wyborczej, a także później stawiano zarzuty natury moralnej (m.in. zatajenie braku wyższego wykształcenia), nawet w wymiarze uczciwości zyskuje w gronie pozostałych konkurentów do prezydentury najlepsze oceny. Jeśli chodzi o tę cechę podobnie jak obecny prezydent oceniany jest Andrzej Olechowski. Pozytywną ocenę społeczeństwa pod względem uczciwości uzyskuje także Jarosław Kalinowski. Natomiast pozostali kandydaci: Andrzej Lepper, Lech Wałęsa i Marian Krzaklewski mają w tym wymiarze zbliżone do siebie oceny. W przypadku tych polityków liczebnie przeważają ankietowani, którzy nie do końca wierzą w ich uczciwość.

Jeśli chodzi o społeczną ocenę intencji w działalności publicznej prowadzonej przez poszczególnych kandydatów, to w tym zakresie również najbardziej pozytywnie oceniany jest Aleksander Kwaśniewski. Nieco mniej zdecydowanie, choć również dodatnio ocenione zostały motywacje działania Andrzeja Olechowskiego i Jarosława Kalinowskiego. O pozostałych kandydatach ankietowani, którzy wypowiadają się na ten temat, najczęściej sądzą, że podejmując swoje działania myślą oni przede wszystkim o własnych interesach i korzyściach (w tym - jak można sądzić - także interesach i korzyściach politycznych).

RYS. 1. PROFILE KANDYDATÓW NA PREZYDENTA

Za polityka mającego najlepszą prezencję - spośród omawianych kandydatów - uznany został Andrzej Olechowski. Jedynie w tym wymiarze Aleksander Kwaśniewski zebrał gorsze oceny niż były minister spraw zagranicznych. Pozytywnie i w sposób zbliżony oceniono warunki zewnętrzne, jakimi dysponują Marian Krzaklewski oraz Jarosław Kalinowski. Najmniej reprezentacyjni kandydaci - pod względem aparycji - to, według respondentów, Lech Wałęsa oraz Andrzej Lepper. Do polityków obdarzanych szacunkiem należy - w ocenie ankietowanych - przede wszystkim Aleksander Kwaśniewski i Andrzej Olechowski, a także Jarosław Kalinowski, natomiast relatywnie najmniej szanowani są Marian Krzaklewski, Andrzej Lepper i Lech Wałęsa.

Dla polityka, szczególnie działającego w systemie demokratycznym, bardzo istotne jest, czy społeczeństwo postrzega go jako osobę, która reprezentuje swoich wyborców, a więc rozumie ich problemy i troszczy się o los zwykłych ludzi. Wszelkie oznaki wyobcowania w tym zakresie oznaczają bowiem utratę więzi z wyborcą, co wcześniej lub później prowadzi do przegranej. W gronie analizowanych tu kandydatur Aleksander Kwaśniewski w największym stopniu został uznany za polityka, któremu dobro zwykłych ludzi leży na sercu. Do kandydatów cechujących się wrażliwością społeczną - rozumiejących problemy zwykłych ludzi i troszczących się o ich los, zaliczeni zostali także w kolejności: Andrzej Lepper, Jarosław Kalinowski i Andrzej Olechowski. Natomiast zarówno Mariana Krzaklewskiego, jak i w jeszcze większym stopniu Lecha Wałęsę oceniono jako polityków żyjących w kręgu własnych spraw i problemów, którym los zwykłych ludzi pozostaje obojętny.

W ocenie społecznej poszczególni kandydaci najbardziej różnią się między sobą, jeśli chodzi o charakterystykę temperamentu (oś: daje się ponieść emocjom *versus* nie daje się ponieść), a także w wymiarze wyposażenia intelektualnego (stopień inteligencji). Relatywnie znaczne są różnice w zakresie oceny kompetencji i merytorycznego przygotowania do pełnienia najwyższych funkcji w państwie oraz umiejętności komunikowania się z otoczeniem. Znaczne różnice dotyczą także prezencji i „prezydenckiego” wyglądu.

Natomiast najmniejszy „rozrzut” średnich, czyli zbieżność opinii i relatywnie podobne oceny wszystkich kandydatów, obserwujemy w przypadku opinii ze skali osobowościowego dynamizmu (energia - zbytnia powolność), *notabene* jedynej skali, w której średnie ocen wszystkich pretendentów znajdują się po jej dodatniej stronie. Relatywnie mniejsze zróżnicowania między poszczególnymi kandydatami obserwujemy także w przypadku społecznych wyobrażeń o ich uczciwości. Dość zbliżone są do siebie średnie ocen stopnia rozumienia przez poszczególnych kandydatów problemów, którymi żyją zwykli ludzie.

ZALETY I SŁABOŚCI POSZCZEGÓLNYCH KANDYDATÓW W OPINII ICH ZWOLENNIKÓW

W ogólnych ocenach nie zawsze dominuje obiektywne spojrzenie na poszczególnych kandydatów, natomiast dość często do głosu dochodzą emocje polityczne i utrwalone stereotypy związane z postrzeganiem konkretnych postaci naszej sceny politycznej. Bardziej stonowane wydają się opinie zwolenników poszczególnych kandydatów, przeważnie życzliwe, choć niekoniecznie bezkrytyczne. Oceny osób deklarujących chęć głosowania na danego polityka z jednej strony uwypuklają cechy przyciągające zwolenników poszczególnych kandydatów, mogące skłaniać także innych do oddania na niego swego głosu, z drugiej zaś ujawniają słabe punkty ich społecznego *image'u*, diagnozowane już bez niechęci natury politycznej. Jakie opinie mają zatem potencjalne elektoraty o poszczególnych kandydatach?

Do największych zalet **Aleksandra Kwaśniewskiego**, zdaniem jego zwolenników, należą inteligencja, a także szacunek, którym jest darzony między innymi jako obecna głowa państwa. Jego bezsprzeczną zaletą są także kompetencje, wiedza oraz doświadczenie. Do poparcia go może skłaniać również jego zrozumiały dla odbiorcy sposób wypowiedzi, które nie budzą wśród sympatyków żadnych wątpliwości co do intencji mówiącego. Najsłabszymi punktami tego kandydata, czyli cechami wskazywanymi rzadziej niż inne, są jego uczciwość i dynamizm. I tu jednak wśród zwolenników Aleksandra Kwaśniewskiego wyraźnie przeważają opinie pozytywne.

Andrzej Olechowski jest dla swoich zwolenników przede wszystkim kandydatem inteligentnym, a także osobą doskonale przygotowaną merytorycznie do pełnienia najwyższych funkcji w państwie - kompetentną, mającą odpowiednią wiedzę i umiejętności. Ważnym elementem jego wizerunku w oczach obecnych zwolenników jest także szacunek, jaki wzbudza, i wewnętrzna godność. Jego zaletą bardzo przydatną w wystąpieniach publicznych jest jasny i zrozumiały sposób wypowiedzi. Natomiast w wizerunku tego kandydata jego zwolennicy stosunkowo najrzadziej dostrzegają cechy dotyczące wrażliwości społecznej - „bycia bliżej” zwykłych ludzi i rozumienia ich codziennych problemów - ten wymiar ocen wypadł najgorzej. Poza piętnem kandydata „inteligentnego”² do słabszych punktów tej kandydatury należy także względny niedostatek energii i dynamizmu w działaniu. Również motywacje tego kandydata nie są wystarczająco czytelne, stosunkowo najmniejszy odsetek jego sympatyków wyraża przekonanie, że Andrzej Olechowski w swych działaniach politycznych kieruje się przede wszystkim dobrem Polski, a nie myśli o własnych korzyściach (choć i pod tym względem wśród jego zwolenników przeważają oczywiście opinie pozytywne).

Zwolennicy **Mariana Krzaklewskiego** w największym stopniu są przekonani o jego dobrej prezencji. Powszechnie także uważają, iż jest inteligentny i ma kompetencje, czyli odpowiednią wiedzę i umiejętności. Do słabszych punktów w jego wizerunku należą zbyt emocjonalne reakcje na różne sytuacje lub wypowiedzi. W przekonaniu potencjalnego elektoratu, wadą tego kandydata jest względny brak dynamizmu i energii w podejmowanych działaniach. Podobnie jak w przypadku Andrzeja Olechowskiego zwolennicy Mariana Krzaklewskiego relatywnie rzadziej są przekonani o czystości jego intencji, czyli o tym, że w podejmowanych działaniach kieruje on się przede wszystkim dobrem Polski, a nie ma na względzie jakichś interesów grupowych lub swoich własnych. Oczywiście wśród zwolenników lidera „Solidarności” przeważają pozytywne opinie o wszystkich jego cechach, nawet tych dostrzeganych relatywnie rzadziej.

² Wskazuje na to socjodemograficzna struktura jego obecnego poparcia. Por. komunikat CBOS „Kandydaci w wyborach prezydenckich - elektoraty negatywne, alternatywy wyborcze, hipotetyczna druga tura wyborów”, czerwiec 2000.

Do głosowania na **Jarosława Kalinowskiego** skłania jego zwolenników przede wszystkim przekonanie, że nie należy on do polityków dotkniętych piętnem alienacji władzy - w ich ocenie przewodniczący PSL rozumie problemy zwykłych ludzi i ich los nie pozostaje mu obojętny. Jego niewątpliwą zaletą są także posiadane kompetencje, wiedza i umiejętności wynikające z doświadczenia politycznego. Do mocnych stron jego wizerunku należy także jego odbiór zewnętrzny - dobra prezencja, a także wewnętrzny spokój i zrównoważenie, czyli umiejętność reagowania bez nadmiernych emocji na rozmaite wydarzenia. Do słabszych punktów tej kandydatury należy względny niedostatek energii w działaniu. Mniejsze odsetki jego zwolenników niż w przypadku innych cech, choć również dominujące, są przekonane o konsekwentnym i stanowczym stylu jego działania, a także o jego uczciwości.

Dla sympatyków **Lecha Wałęsy** największą zaletą mogącą skłaniać do poparcia go w wyborach jest przekonanie o czystości jego intencji, czyli o tym, że w swoich działaniach ma on na uwadze przede wszystkim dobro Polski, a nie własne korzyści. Jego walory to także energia i dynamizm działania oraz konsekwencja w dążeniu do celu. Do najsłabszych stron wizerunku byłego prezydenta należą jego prezencja oraz zbyt duża pobudliwość, czyli to, że w wystąpieniach publicznych zbyt często daje się ponieść emocjom. W tych dwóch wymiarach mniej niż połowa zwolenników Lecha Wałęsy wystawia mu pozytywne opinie.

W odbiorze społecznym wizerunki Lecha Wałęsy i **Andrzeja Leppera**, mimo zasadniczych różnic politycznych dzielących tych kandydatów, pod wieloma względami są dość podobne. Przewodniczący „Samoobrony” w oczach swoich zwolenników uchodzi również przede wszystkim za osobę energiczną, pełną dynamizmu i konsekwentną w działaniach. Do jego słabych punktów także należy przede wszystkim wygląd zewnętrzny oraz nadmierna pobudliwość i brak przydatnej politykom umiejętności spokojnego reagowania na niekorzystne wydarzenia czy nieżyczliwe wypowiedzi. Jednak - w odróżnieniu od Lecha Wałęsy - w opinii swoich zwolenników Andrzej Lepper jest przede wszystkim politykiem pozostającym w bliskiej więzi ze zwykłymi ludźmi - rozumiejącym ich problemy i troszczącym się o ich los.

Tabela 1

Oceniane cechy	<i>Kandydaci w ocenie własnych elektoratów</i>					
	Kalinowski	Krzaklewski	Kwaśniewski	Lepper	Olechowski	Wałęsa
	w procentach					
Jest inteligentny	79	93	97	68	94	69
ocena ambiwalentna	0	5	1	5	2	16
Nie wyróżnia się inteligencją	19	2	2	25	4	15
Trudno powiedzieć	1	0	1	3	0	0
Jest kompetentny, ma wiedzę	89	92	95	61	95	74
ocena ambiwalentna	0	3	3	13	1	12
Jest niekompetentny	11	4	2	20	3	15
Trudno powiedzieć	0	0	1	6	1	0
Mówi konkretnie, w sposób odpowiedzialny	81	87	95	68	94	64
ocena ambiwalentna	10	7	3	7	3	16
Mówi niejasno, nie wiadomo, co tak naprawdę myśli	4	6	1	19	2	15
Trudno powiedzieć	5	0	1	6	1	6
Budzi szacunek	84	86	96	75	94	64
ocena ambiwalentna	12	13	2	0	4	15
Nie budzi szacunku	4	1	2	19	2	18
Trudno powiedzieć	0	1	1	6	0	3
Jest uczciwy	75	78	77	65	79	67
ocena ambiwalentna	9	10	8	10	10	8
Nie jest uczciwy	4	7	5	11	4	22
Trudno powiedzieć	13	5	9	14	7	3
Jest konsekwentny, stanowczy	73	81	87	82	81	70
ocena ambiwalentna	1	3	5	8	12	5
Jest niekonsekwentny - nie potrafi dokończyć tego, co zaczął	11	11	3	3	3	20
Trudno powiedzieć	14	4	6	6	4	5
Jest energiczny, dynamiczny	70	77	86	83	76	70
ocena ambiwalentna	8	8	7	0	13	8
Jest zbyt powolny, za mało dynamiczny	19	12	5	8	11	19
Trudno powiedzieć	4	3	2	9	0	3
Rozumie problemy zwykłych ludzi	89	81	83	84	65	61
ocena ambiwalentna	0	4	10	0	19	18
Nie obchodzi go los zwykłych ludzi	11	9	5	8	7	18
Trudno powiedzieć	0	5	3	9	10	3
Ma na uwadze przede wszystkim dobro Polski	85	77	87	78	75	79
ocena ambiwalentna	13	10	6	9	14	0
Myśli przede wszystkim o własnych korzyściach	0	9	3	7	5	21
Trudno powiedzieć	3	5	4	6	7	0
Jest przystojny, ma dobrą prezencję	87	99	85	43	91	37
ocena ambiwalentna	0	1	7	23	4	34
Nie jest przystojny, źle się prezentuje	13	0	6	19	6	25
Trudno powiedzieć	0	0	3	15	0	4
Jest zrównoważony, nie daje się ponosić emocjom	86	73	95	46	86	48
ocena ambiwalentna	11	17	2	17	8	21
Nie jest zrównoważony, daje się ponosić emocjom	0	7	2	31	6	30
Trudno powiedzieć	3	3	1	6	0	2

ZMIANY W SPOŁECZNYM POSTRZEGANIU MARIANA KRZAKLEWSKIEGO

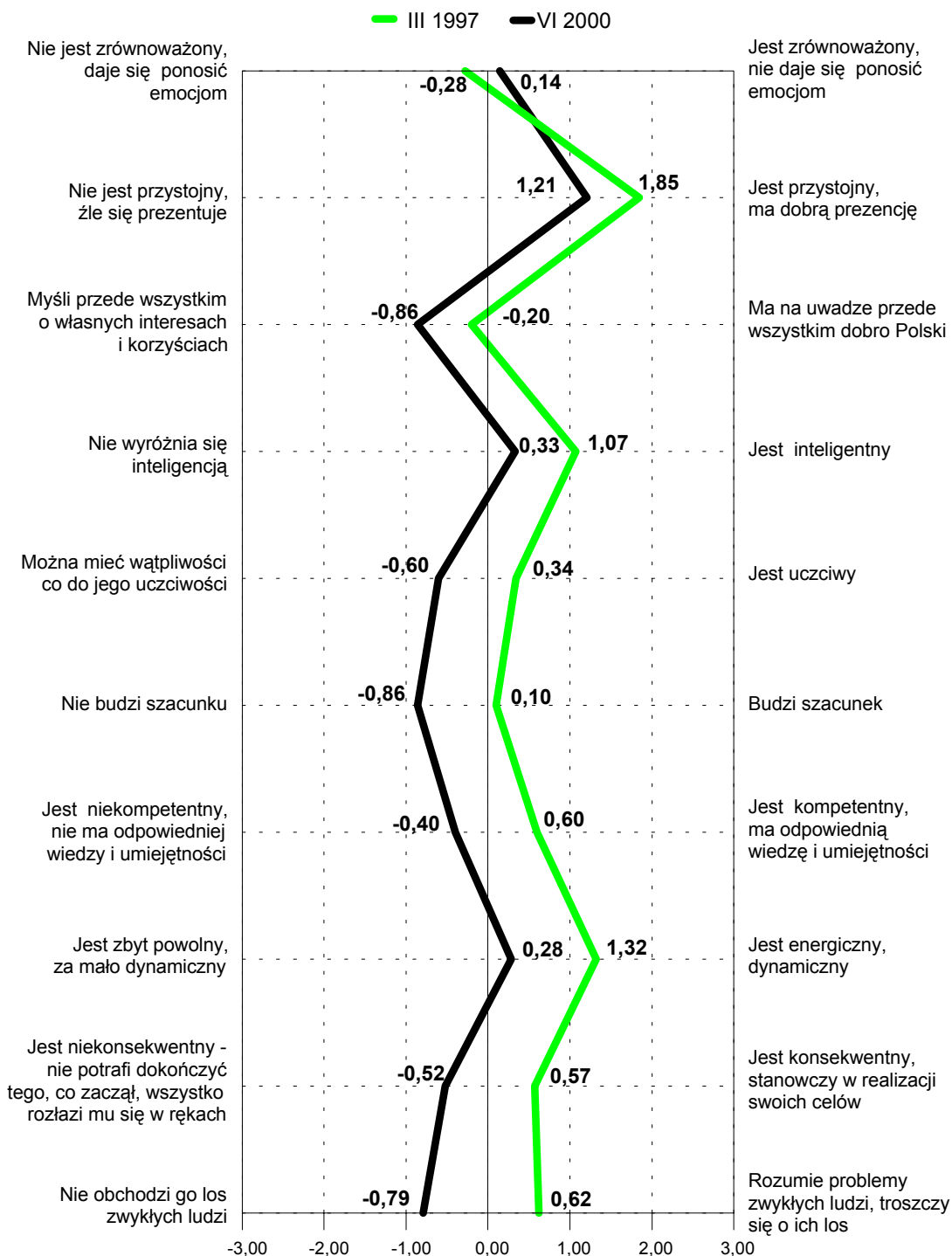
Dane, którymi dysponujemy, umożliwiają nam prześledzenie zmian w wizerunku tylko jednego kandydata - przewodniczącego „Solidarności” Mariana Krzaklewskiego³. W marcu ‘97 portret tego polityka, który powstał na podstawie społecznych opinii o jego osobie, pojawił się wśród wizerunków pozostałych przywódców ówczesnej opozycji. Zdecydowaliśmy się opublikować dane dotyczące wyłącznie jednego kandydata, gdyż ujawniająca się w nich zmiana wydaje się charakterystyczna dla ewolucji sytuacji na polskiej scenie politycznej, która dokonała się w tym okresie.

W porównaniu z sytuacją sprzed trzech lat obecny wizerunek Mariana Krzaklewskiego jest wyraźnie mniej korzystny. Prawie wszystkie opinie o przewodniczącym „Solidarności” pogorszyły się w mniejszym lub większym stopniu. Tylko w jednym wymiarze oceny są przeciętnie lepsze niż przed ponad trzema laty. Przewodniczący „Solidarności” jest obecnie - w opinii badanych - politykiem dojrzałym, w mniejszym stopniu dającym się ponieść emocjom, a bardziej stonowanym w swych reakcjach. W tym wymiarze niegdyś raczej negatywne oceny przewodniczącego mają obecnie znak dodatni. Nadal pozytywne pozostają także opinie o wyglądzie zewnętrznym i prezencji Mariana Krzaklewskiego, a także jego inteligencji oraz energii w działaniu. W pozostałych wymiarach niegdyś dodatnie oceny obecnie lokują się po negatywnej stronie skali.

Najbardziej uderzającą różnicą w stosunku do ocen z roku ‘97 jest spadek odsetka osób przekonanych o tym, że Marian Krzaklewski rozumie problemy innych ludzi. Obecnie inaczej niż przed trzema laty przeważają ankietowani (49%), którzy sądzą, że los zwykłych ludzi jest mu raczej obojętny. Wyraźnie gorsze są także oceny stylu pracy przewodniczącego „Solidarności” - konsekwencji oraz energii i dynamizmu w działaniu. Znacznie bardziej negatywne są także opinie o jego kompetencjach, wiedzy i umiejętnościach. W porównaniu z sytuacją sprzed trzech lat wyraźnie niżej kształtuje się poziom szacunku, jakim polityk ten jest obdarzany przez społeczeństwo.

³ Wcześniejsze „portrety” polityków startujących w kampanii wyborczej w roku ‘95 były opracowywane na podstawie pytań zadawanych w inny sposób niż obecnie, co uniemożliwia ich porównanie z obecnymi wizerunkami.

RYS. 2. ZMIANY W SPOŁECZNYM ODBIORZE MARIANA KRZAKLEWSKIEGO

Pogorszenie opinii o Marianie Krzaklewskim dotyczące niemal wszystkich omawianych wymiarów jest niewątpliwie związane z ogólnym kryzysem zaufania społecznego do sił rządzących w Polsce od czasów ostatnich wyborów parlamentarnych. Przewodniczący „Solidarności” zyskiwał wyraźnie lepsze oceny jako polityk opozycji niż jako kandydat na prezydenta wysunięty przez rządzące obecnie ugrupowanie. Możemy jedynie przypuszczać, że w tak układającej się sekwencji ocen ich pogorszenie dotknęłoby w obecnych warunkach społeczno-gospodarczych każdego przywódcę partyjnego niezależnie od partii, którą reprezentuje.

U progu kampanii wyborczej **Aleksander Kwaśniewski** jest - w opinii większości ankietowanych - najlepiej ocenianym pretendentem do urzędu prezydenckiego. Najwyżej ocenione zostały jego inteligencja oraz wewnętrzny spokój i cenna dla polityka umiejętność nieulegania emocjom - w tych wymiarach ponad połowa ogółu ankietowanych wystawiła mu najwyższą możliwą ocenę. Do jego zdecydowanych walorów należą także wysoko oceniane kompetencje, a także szacunek, jakim jest darzony, oraz komunikatywność i umiejętność formułowania wypowiedzi (dwie piąte ocen jednoznacznie pozytywnych). Nieco mniej osób pozytywnie ocenia jego aparycję. Pod tym względem obecny prezydent zajmuje drugie miejsce za Andrzejem Olechowskim.

Andrzej Olechowski został oceniony jako najbardziej przystojny spośród ocenianych polityków (dwie piąte ocen jednoznacznie pozytywnych). Poza „prezydencką” prezencją z jednej strony, a zrozumieniem dla problemów zwykłych ludzi oraz nie do końca czytelnymi motywacjami z drugiej strony, w pozostałych wymiarach osiągał tylko niewiele gorsze notowania od obecnego prezydenta. Najwyżej ocenione zostały jego inteligencja oraz zdolność niepoddawania się emocjom. W społecznym odbiorze wysoko oceniane są także jego wiedza i umiejętności, łatwość komunikowania się z otoczeniem oraz wzbudzany szacunek.

Jarosław Kalinowski jest również kandydatem uzyskującym wyłącznie pozytywne, a jednocześnie relatywnie mało zróżnicowane oceny. Jego walory to przede wszystkim dobra prezencja oraz fakt, że jest politykiem zrównoważonym i nie dającym się ponieść emocjom. Do plusów tej kandydatury należy także energia w działaniu oraz inteligencja.

Marian Krzaklewski to kandydat wysoko oceniany za dobrą prezencję, inteligencję, a także energią do działania oraz spokój i umiejętność unikania zbyt emocjonalnych reakcji. Do słabszych stron *image'u* przewodniczącego „Solidarności” należą: mniej przekonujący obraz motywacji podejmowanych działań - skłaniający wielu ankietowanych do przypuszczenia, że bardziej chodzi mu w nich o własne interesy i korzyści, niż o dobro kraju, a także poczucie, iż nie obchodzi go los zwykłych ludzi (w tych dwóch wymiarach uzyskał on najgorsze oceny spośród wszystkich kandydatów). Respondenci negatywnie oceniają także jego umiejętności wypowiedzenia się i komunikowania ze społeczeństwem. Niską ocenę uzyskał również jego społeczny prestiż.

Lech Wałęsa - polityk najlepiej znany - ma w opinii społecznej silnie utrwalony negatywny wizerunek. Relatywnie dobrze wypadła jedynie ocena dynamiki jego działania. Wśród swoich zwolenników ceniony jest także za czystość intencji - za to, że w swojej działalności ma na uwadze przede wszystkim dobro Polski. Poza cechami temperamentu i wyglądem zewnętrznym najgorzej ocenione zostały jego umiejętności w komunikowaniu się z otoczeniem, a także jego kompetencje oraz inteligencja.

Andrzej Lepper również nie ma w opinii publicznej pozytywnego wizerunku. Do jego największych walorów należy dynamizm i energia oraz stanowczość i konsekwencja w działaniu. W opinii społecznej uchodzi za polityka reprezentującego interesy zwykłych ludzi - rozumiejącego ich problemy i troszczącego się o ich los. Poza zbyt dużą emocjonalnością i nie najlepszym wyglądem najbardziej negatywnie ocenione zostały jego wiedza i umiejętności, a także inteligencja.

Opracował

Krzysztof PANKOWSKI